

Da naša vas in naša mesta
bilà bi vseh krivic oteta,
naj sloga trdna, sloga zvesta
poveže delavca in kmeta!

SLOVENSKA VAS

GLASILO SLOVENSKE KMEČKE IN DELAVSKE POLITIKE.

Kmet bodi svoj:
Na svoji zemlji, v svojem domu,
v svoji vasi,
koderkoli slišijo se tvoji glasi,
odločaj sam:
takrat nastanejo ti boljši časi!

LETO I.

Izhaja dvakrat na mesec. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I. Rokopisov ne vračamo. Naročnina za en mesec din 2.—, za četrt leta din 5.—, za pol leta din 10.—, za vse leto din 20.—, za zamejstvo letno 1.— dolar. Oglasi se sprejemajo. Čekovni račun št. 17498.

ŠTEV. 8.

Dr. Dragotin Lončar:

Prvi december

Združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov v skupno državo se je izvršila dne 1. decembra 1918. leta.

Kakor smo takrat po vojnih grozotah željno pričakovali, da se združitev izvrši in s tem začne novo, boljše državno življenje, tako danes trdo čutimo na sebi napačnosti, ki so se pri tem zgodile. In to ni bilo samo po krivdi Srbijancev, ampak tudi po krivdi „prečanov“.

Dne 29. oktobra 1918. leta smo se otreli Slovenci, Hrvati in Srbi v avstro-ogrski monarhiji njene oblasti. Postali smo samostojni, imeli smo svojo državo, ki jo je takratna srbska vlada tudi priznala. Nastalo je vprašanje, kako se združiti s Srbijo in Črno goro, da pri tem vendar ne zapravimo svojih posebnosti in primerne vpliva.

Že med svetovno vojno sta trčili skupaj dve politični zamisli: velikosrbska, ki jo je predstavljal glavno voditelj radikalne stranke Pašić in jugoslovanska, ki so jo v prvi vrsti predstavljali Slovenci in Hrvati s Trumbićem na čelu.

Med avstro-ogrskimi južnimi Slovani in Srbijo se je dosegel potem sporazum, ki je jamčil enakopravnost imena, pisave in vere, a oblika vladavine naj bi bila ustavna, demokratična in parlamentarna monarhija, ki naj bi bila urejena samoupravno na osnovi prirodnih, gospodarskih in socialnih prilik. Po tej zamisli naj bi

bila država sicer enotna, vendar naj bi se bila ustava sprejela **sporazumno, torej** ne z navadno večino, ker pomeni to preglasovanje manjšine.

Voditelj hrvatskih kmetov Radić je takoj od početka terjal zvezno državo, ne enotne. To se pravi: hotel je imeti skupno državo za zunanje posle, narodno brambo in prehrano, a vsa druga opravila naj bi bile oskrbovale tri državne vlade: za Srbijo in Črno goro, za Hrvatsko in za Slovenijo. Poleg njih bi bile še pokrajinske vlade za Bosno in Hercegovino, Dalmacijo in Vojvodino. Ta Radićev predlog ni bil sprejet; vendar je Narodni svet v Zagrebu, ki je bil takrat najvišja oblast za avstro-ogrsko južne Slované, določil navodila, po katerih naj bi bili njegovi odposlanci izvršili združenje s Srbijo in Črno goro v enotno državo. Kljub temu, da je bil Narodni svet v Zagrebu za enotno državo, je v navodilih ločil skupne državne posle od samoupravnih v posameznih pokrajinah. Dokler ustava, ki naj bi bila sprejeta sporazumno, ne odloči, naj bi bili skupni posli samo zunanje stvari, vojaštvo, pomorstvo, skupno denarstvo in pošta; drugo bi bilo spadalo v področje pokrajinskih vlad, ki bi bile delale po navodilih državne vlade, a pod nadzorstvom pokrajinskih zborov. Vsi dotedanji zakoni in naredbe kakor tudi upravna in sodna organizacija naj bi bili ostali do sprejetja ustave neizpremenjeni.

Pri združenju dne 1. decembra 1918. leta se niso upoštevala ta navodila Narodnega sveta v Zagrebu. Organizacija skupne države se je začela uveljavljati po enem kopitu, to je: centralistično. Ena točka pa je bila poudarjena ob združenju, ki se je kolikor toliko ohranila deset let: naša država naj bi bila demokratična in parlamentarna; saj je bila **svobodnost državljanov** sprejeta v mednarodni pogodbi med osnovne določbe o ureditvi naše države. Dovoljeno je bilo strankarsko življenje, čeprav ne v polnem obsegu, svoboda tiska in zborovanja se je dopuščala. Država je bila tudi mednarodno priznana kot kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Že v samem imenu je bila označena sestavina, da so se namreč združili trije sorodni narodi v državno skupnost.

Velika so bila pričakovanja, ki so spremljala ustanovitev skupne države pred 19. leti. Nič manjša pa niso danes razočaranja, ki smo jih doživeli v tej dobi. Po zgodovinskih dogodkih in po lastnih nagibih smo se izrekli za združitev Slovencev s Hrvati in Srbi v skupno državo. Tudi sedaj nismo proti državni skupnosti, kakor nikoli nismo bili; toda okvir skupnega življenja s Hrvati in Srbi si zamišljamo drugače. V tisočletnem razvoju smo se izoblikovali kot poseben narod, ki ima pravico in pogoje za svoje lastno življenje v zvezi z drugimi južnimi Slovani. Boli nas tudi usoda koroških in primorskih Slovencev. To je naša naravna podlaga, s katere presojava in si uravnavamo politični položaj.

Stojimo ob prelomu. Hrvatsko-srbski sporazum naj bi pomenil to prelomnico. Že dejstvo, da so opozicijski Srbi pri volitvah leta 1935. priznali Hrvata za nosilca skupne kandidature, je bil dogodek, ki je napovedoval preobrat. Sedanji sporazum je pa prvi korak k pravilnemu reševanju državne krize. Obžalujemo samo, da hodijo svojo pot tisti Slovenci, ki so se doslej ponašali z bojem za ureditev skupne države na osnovi dejanske gospodarske, kulturne in politične enakopravnosti. Želimo, da bi praznovali prihodnjo dvajsetletnico 1. decembra že ob zmagi te nove državne politike.

Pobrano in prebrano

Po podatkih mednarodnega Rdečega križa je v štirih mesecih kitajsko-japonske vojne padlo baje 800.000 Kitajcev

Rosenberg, eden izmed voditeljev nemškega fašizma, je dejal pri otvoritvi nekega nacionalnosocialističnega doma, ki so ga napravili iz bivše že 400 let stare cerkve, da je v Nemčiji čas cerkva že minul.

Na Švedskem se oskrbuje ena tretjina prebivalstva po zadrugah. Zasluga tamkajšnjih zadrug je, da ne velja 1 kg sladkorja niti štiri dinarje.

V Danski predelajo zadružne mlekarne nad 90% vsega mleka.

V Nemčiji se je zaradi Hitlerjeve politike zmanjšalo število zadrugarjev v kratkem času za 900.000

Bivši angleški vojni minister je koncem oktobra izjavil, da ima upanje, da 6 do 8 mesecev še ne bo vojne.

Mrik: Bistvo hrvatskega vprašanja in Slovenci

(Nadaljevanje.)

V.

V ustavodajni zbornici so bili Slovenci porazdeljeni na naslednje stranke:

1. „Slovenska ljudska stranka“ — 14 poslancev,
2. „Jugoslovanska demokratska stranka“ — 5 poslancev,
3. „Samostojna kmetijska stranka“ — 8 poslancev,
4. „Narodno-socialistična stranka“ — 2 poslanca,
5. „Socialno-demokratska stranka“ — 6 poslancev,
6. „Komunistična stranka“ — 5 poslancev.

Vlado je sestavil Nikola Pašić iz radikalne in demokratske stran-

ke. Ta vlada pa je bila slabotna, ker so bile v opoziciji vse stranke iz avstro-ogrsko monarhije, razen Davidović-Pribičevićeve stranke (imenovali so jih tudi prečanske stranke). Od Slovencev so bili ministri demokratske stranke izmenoma: dr. Kramer, dr. Žerjav in dr. Kukovec. Hrvatska kmečka republikanska stranka, ki je dobila pri volitvah 280.000 glasov in 49 poslancev, je razglasila abstinenco in ni prišla v ustavodajno zbornico. Prepričana je bila, da ne more uresničiti svojega programa o ureditvi nove države v takšni ustavodajni zbornici, katere suverenost (vrhovnost) je bila že v naprej omejena. Ker pa je moral Nikola Pašić na vsak način svojo

vlado okrepiti, če je hotel zmagati s svojim centralističnim ustavnim načrtom, je vabil v vlado zlasti srbsko „Zemljoradniško stranko“, ki je imela skupen klub z 8 poslanci Pucljeve „Samostojne kmetijske stranke“. Srbski „zemljoradniki“, so vstop v vlado odklonili **nakar so Pucljevi „kmetijci“ zapustili skupni klub, ustanovili svojega ter vstopili v Pašićevo vlado:** Ivan Pucelj je postal kmetijski minister.

Svoj vstop v vlado je „Samostojna kmetijska stranka“ utemeljevala s tem, da so ji za to ceno zagotovili važne gospodarske koristi za slovenskega kmeta, kar da je pomembnejše kot pa ustavno vprašanje. In res, kljub temu, da je poslanec Pucljeve stranke dr. Bogumil Vošnjak v ustavnem odboru zbornice **branil nasproti vladnemu svoj lastni ustavni načrt, s katerim je odklanjal vsak upravni centralizem,** je vendar izjavil po

vstopu „kmetijcev“ v vlado, **da bo glasoval za sprejem centralistične vladne ustave, kar se je na Vidov dan 1921. leta resnično tudi zgodilo.**

Za vidovdansko ustavo, s katero je bil uzakonjen unitarizem in dana podlaga centralizmu Jugoslavije, so od Slovencev glasovali Pucljevi kmetijci in demokrati. **Proti so glasovali poslanci „Slovenske ljudske stranke“,** socialni demokrati in narodni socialisti. Izmed ostalih strank so glasovali proti še republikanci in srbski zemljoradniki. Radićeva kmečka stranka v ustavodajni zbornici sploh ni sodelovala, komunisti in „Hrvatska zajednica“ pa so še pred glasovanjem zapustili zbornico.

S tem dnem je resno stopilo v ospredje predvsem hrvatsko vprašanje, ki se mu je poleg drugih pridružilo še slovensko.

(Dalje prihodnj.)

za najnujnejše potrebščine. Taki omahljivci samo škodujejo in ovirajo napredek sadjarstva. Zasluge „Sadjarskega in vrtnarskega društva“ za povzdigo naše sadjereje so tako velike, da ni potrebno zgubljati mnogo besed o tem. Vedno večje število podružnic in članstva je dokaz, da je društvo potrebno in koristno.

Članarina pa je malenkostna. Poleg strokovnega lista, ki ga dobi vsak član mesečno in kjer najde mnogo poučnih člankov o

gojenju sadnega drevja, imajo člani še druge ugodnosti pri nakupu sadjarskih potrebščin, katerih pa ni deležen neorganiziran sadjar.

Letošnja sadna letina je vrgla tudi goričkim sadjarjem kljub nizki ceni po nekaj stotakov. Še večji pa bo uspeh in dohodek, če sadjarji skušajo odpraviti čim več napak, ki jih delajo pri gojenju sadnega drevja, kar pa bodo najlažje dosegli, če se organizirajo v sadjarskem društvu. **Ž.**

Opozorilo kmetom-dolžnikom.

Po določilih v uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov, je treba plačati drugi obrok (anuiteto) izključno preko pristojnih davčnih uprav. Tudi tisti, ki do sedaj še niso plačali prvega obroka, ga morajo plačati sedaj davčnim upravam in ne več Privilegirani agrarni banki neposredno. **Druga anuiteta je zapadla 1. novembra t. l.** in so sezname vseh dolžnikov že pri davčnih upravah.

Kdo gospodari z denarjem?

„Ljudski glas“ poroča v svoji letošnji 11. številki, da gospodarita Državna hipotekarna banka in Poštna hranilnica z nekako nad 7 milijardami denarja v Jugoslaviji. Vse vloge znašajo okrog 13 milijard in imata torej ta dva zavoda nad polovico vseh vlog, vsi ostali denarni zavodi pa manj kot polovico. Ali je potem še kaj čudnega, da prepadajo zadrugo in banke in da je Belgrad tako odločno za centralizem. Belgradu se ne čudimo, kje pa so naši narodni zastopniki

Kmetje in zdravniki.

„Kmet je steber države“ ve povedati že vsak gospod, najbolj pa poudarjajo to tako imenovani „narodni voditelji“, kadar lovijo ob volitvah kmečke glasove. Kako pa za ta „steber države“ v resnici skrbe, nam pokaže statistika o zdravnikih v Jugoslaviji.

Na 12 milijonov kmečkega prebivalstva pride komaj 800 zdravnikov, na 3 milijone meščanstva pa kar 5200. Vzrok, da je na deželi tako malo zdravnikov, ni morda v tem, da bi bili kmetje bolj zdravi (saj je dokazano, da je umrljivost na vasi neprimerno večja kot v mestih), ampak v tem, da kmet nima denarja za zdravnike in zdravila.

Majhna samopomoč obstaja tudi v zadrugištvu. Danes imamo v naši državi 116 zdravstvenih zadrug s skupno 60.000 člani.

Slovenci smo dobri plačniki.

Pred kratkim so objavili časniki pregled o plačevanju anuitet (letnih obrokov) na račun kmetiskih dolgov. Tudi v tem smo Slovenci na prvem mestu. Od 18. do 28. septembra je bilo namreč plačanih v vsej državi na račun kmetiskih dolgov 3.550.000 dinarjev. Slovenski kmetje so plačali nad polovico, to je 1.860.000 din in le 25% slovenskih prezadolžencev je, ki prvega obroka niso plačali. Na Hrvaškem ni plačalo prvega obroka 40% dolžnikov, v Belgradu 59% in v Sarajevu 78%. O južnih krajih ni poročil. Slovenski kmetje so plačali prvi obrok podružnici Privilegirane agrarne banke v Ljubljani, ki ima seveda osrednjo blagajno v Belgradu in tje je romal naš denar.

Sejmi v prvi polovici decembra 1937.

2. Krško, Zagorje. 3. Radmirje (samo kramarski), Slov. Konjice, Sv. Tomaž pri Ormožu, Jesenice (samo za blago), Planina pri Sevnici. 4. Mežica (kramarski in živinski). 5. Videm-Dobrepolje, Lož. 6. Sevnica ob Savi, Dobrna, Kranj, Vuženica (kramarski in živinski), Ormož, Boh. Bistrica (samo za blago). 7. Metlika. 9. Dobova, Mokronog. 10. Sv. Jurij ob juž. žel. 13. Zalec, Mengeš, Kostanjevica, Jurklošter, Trbegovci-Sv. Duh, Gornji Logatec, Radovljica, Sv. Peter pod Sv. gorami. 14. Kamnik (kramarski in živinski), Ljutomer (kramarski in živinski). 15. Žirovnica pri Cerknici. — (Sejem, ki pade na nedeljo ali praznik, se vrši na naslednji delavnik).

Dopisi

Kje je resnica?

(Dopis iz ljubljanske okolice.)

Objavljamo dopis našega somišljenika iz ljubljanske okolice, ki bistveno nasprotuje dopisu, objavljenemu v prejšnji številki „Slovenske vasi“ pod naslovom „Kdo vodi Zvezo kmečkih fantov in deklet“. Vedno je dobro slišati več mnenj, ker si potem lažje ustvarimo pravilno sodbo. — Kar zadeva besedo „kmečki“ poudarjamo, da je raba te besede po novem slovenskem pravopisu pravilna in jo zato tudi mi dosledno rabimo. Opomba uredništva.

V zadnji „Slovenski vasi“ sem bral med dopisi tudi poročilo o občnem zboru „Zveze kmetiskih fantov in deklet“, ki ga je napisal tov. M. Poročilo ni točno. Začel sem razmišljati, kakšen mora biti ta naš tovariš in prišel sem do zaključka, da je zelo nezaveden in povr-

šen. Nezaveden zato, ker piše „Zveza kmečkih fantov in deklet“, čeravno ve, da je izraz „kmečki“ za nas sramotilen. Mi hočemo biti kmetiski fantje. (Zaničevalna sta izraza: kmetavsi in kmetavzar. Op. ur.) Površen pa je zato, ker govori o neki gospodi, ki je jaz nisem nikjer videl. Tudi ni resnica, da je govorila sama gospoda, saj so se vendar oglašili k besedi tudi naši tovariši, predsedniki pododborov, ki so podajali svoja poročila. Tovariš M. razpravlja tudi o obleki in klobukih. Po mojem mnenju ni važno, kako je kdo oblečen, ampak česa je zmožen in koliko je človeški družbi koristen.

Iz sestavka tov. M. je videti še mnogo hlapčevske miselnosti, ko pravi, da se je stisnil v kot dvorane. Tudi če bi bila okrog zelene mize sama gospoda, ali se je treba zato stiskati poštenemu kmetškemu fantu v kot? Tudi ni res, da

niso prišli zastopniki kmetске mladine do besede. Jaz sam sem se večkrat oglašil, da drugih niti ne omenjam posebej. Med ostalimi trdi tov. M., da se je še zanaprej vrinila gospoda, ki bo vodila bodočo usodo Zveze. Kje je bil ta tovariš, ko je predsednik odredil nekaj minut odmora za sestavo kandidatne liste? Zakaj ni predložil druge kandidatne liste? In zakaj ni glasoval proti predloženi kandidatni listi in s tem javno dal duška svojemu nezadovoljstvu? Nejasno mi je, zakaj govori o neki nepodkupljivosti.

Zdi se mi, da tovariš M. ni prišel na naš občni zbor zato, da zastopa kako društvo, temveč je imel čisto druge namene. Zato je prezrl poročila, ki so jih podajali kmetški fantje.

Dovč Ivan ml. iz Šmartnega ob Savi.

Ta dopis bi bil moral biti objavljen že v zadnji številki, pa je zaradi pomankanja prostora prišel šele sedaj na vrsto. Medtem smo ga tudi poslali dopisniku M., ki nam je odgovoril naslednje:

„Najlepša Vam hvala g. urednik, da ste mi poslali odtis dopisa tov. Dovča, tako, da sedaj vsaj lahko odkrito in naravnost povem kar mislim.“

Zaradi naslova „kmetški“ ali „kmečki“ bi svetoval tov. Dovču, da pogleda v sedaj veljavni pravopis. Poudarjam pa, da tisti ni kmet, ki se samo košati z naslovi, ki so njemu všeč, marveč tisti, ki je tudi po duši kmet in ki vedno in povsod zastopa in zagovarja kmečko miselnost.

Med drugim pravi tov. Dovč, da ni resnica, kakor da bi na občnem zboru govorila sama gospoda in se pri tem sklicuje na predsednike pododborov. G. Turnška vendar ne morem šteti k nam in g. Tomažiča, ki je na motorju bolj domač kakor za plugom, menda tudi ne.

Dalje govori tov. Dovč o volitvah in nadaljnem poteku občnega zbora. Pa si oglejmo še to. Pred volitvami, med občnim zborom je bil dan odmor dveh minut. Ta odmor je trajal dve minuti samo zato, da nismo imeli delegatje priložnosti in časa sestaviti svoje kandidatne liste in smo moralni dopustiti, da so dosedanji funkcionarji, ki so v dveh minutah našli še dva manjkajoča kandidata, predrli s svojo kandidatno listo. Značilno je, da je to listo predlagal Zvezin tajnik. Tov. Dovč, vprašal bi vas, kaj je bilo z resolucijo? Kako je moglo vodstvo prezreti protest tov. Blaža, ki je odločno zahteval, naj se črta tista točka resolucij, v kateri je samo gospoda zahtevala, da se noben član Zveze ne sme udeleževati kot funkcionar v političnih strankah? Blaževa izvajanja so bila podprta z velikim odobravanjem. Ko pa je nastopil g. Turnšek in pobijal izvajanja tov. Blaža, je bil osamljen, toda predsednik je kljub temu sprejel predlog g. Turnškega. Zakaj? Mogoče zato, ker je g. Turnšek gospod, ki na vlaku niti ni hotel sedeti poleg tov. delegata z žuljavimi rokami.“ **M.**

Zaradi prvega dopisa, objavljenega v našem listu dne 30. oktobra t. l., nas je napadel v „Kmetškem listu“ z dne 10. novembra t. l. tudi g. Albreht Ivan, ki je dobil žuljave roke, ko je v imenu Marušič-Puceve „Narodne prosvete“ izdal Jevtičev „Glas naroda“. Kljub temu je napisal: „Iz vsega mojega dose-danega dela, govorjenega in pisanega, je razvidno, da mi kmetstvo ni fraza niti korito, ampak življenjsko prepričanje.“ — Zato menda ni treba, da bi mu kaj odgovarjali.

Pomembna obletnica.

(Dopis iz Lesičnega pri Pilštajnu).

Letos, dne 3. novembra je poteklo leto dni, kar smo pri nas postavili spominsko ploščo očetu predsednika Kmečko-demokratske koalicije dr. Vl. Mačka. Še danes se z veseljem spominjamo tistega lepega dne, ko smo vsemu svetu izpričali neomajno zavezništvo hrvatskemu kmečkemu narodu in vzvišenim mislim, za katere se ta narod z nami vred pogumno, vztrajno in požrtvovalno bojuje: narodni, državljanski in človeški svobodi. Ponosni smo, da hranimo v svoji sredi viden spomin, ki nas bo vedno bodril k delu za boljšo bodočnost slovenskega naroda. **J. F.**

Dopis iz Cerkelj pri Kranju.

V svoji 42. letošnji številki piše „Domoljub“, da je „bistveni del političnih načel ta, da so v skladu tudi z dejanji ki morajo biti vedno enaka, kadar smo v opoziciji ali v vladi, enaka za občino, banovino in za vso državo. — Ako smo bili na demokratičnem stališču za časa Živkovičeve diktature, ne smemo tajiti demokratičnih načel danes in ne moremo odobravati diktature nikjer“. K temu pisanju „Domoljuba“ pripominjam, da misel tega sestavka ni v skladu z dejanji tiste politične skupine, ki ji „Domoljub“ danes pripada. Če govoriš o demokraciji, delaš pa narobe, vendar dejanja niso v skladu z načeli. Če si še včeraj prisegal na „punktacije“, danes pa zagovarjaš unitarizem in obsojaš zagrebški sporazum, to vendar ni v skladu z načeli!

„Slovenec“ poroča dne 24. oktobra, da je imela Južna Srbija 1919. leta 387 kilometrov železniške proge, a je imela danes 1000 km, cest je imela tedaj 1280 kilometrov, danes jih ima 5000 km itd. Za toliko je napredovala Južna Srbija. Ne vemo, zakaj ne poroča „Slovenec“, koliko je v teh letih napredovala Slovenija. Pričakujemo tudi teh podatkov.

Pri nas smo zavedni kmetje in delavci za zagrebški sporazum. Ljudstvo dobro ve, kje je njegova rešitev; ne v večnih obljubah, ampak v odločnih dejanjih, zato odobrava sporazum, ker ve, da bomo lahko samo na podlagi uresničenja tega sporazuma prešli od večnih besed k dejanjem. In teh nam je treba danes bolj kot kdajkoli prej. **B. J.**

JNS včeraj in danes?

(Dopis iz logaške doline).

Zagrebški sporazum nekaterim gospodom, ki se zbirajo v JNS ni nič kaj po volji. Razumemo, da so danes v strahu vsi tisti, ki nimajo čiste vesti, in se boje prave ljudske volje. Zato hite

Preroki napovedujejo

hudo zimo!

S prvovrstnim toplim blagom Vas lahko preskrbi znana domača trgovina z manufakturnim blagom

Valentin Hladin

CELJE

Prešernova ulica 14

zatrjevati, da imamo tudi Slovenci svoje pravice, čeravno je vsemu slovenskemu ljudstvu znano, da so bili še včeraj največji nasprotniki vsega, kar je bilo slovensko. Danes se oglašajo in branijo slovenstvo in demokracijo. Vodilni slovenski „Jugosloveni“ so bili ob podpisu sporazuma precej redkobesedni, čeprav tudi njim sporazum ni bil všeč. V roke sem dobil okrožnico z dne 27. oktobra, ki so jo poslali svojim zaupnikom. V njej govore o idealih, ki so danes baže v nevarnosti. (Tega seveda ne povedo, da se ti njihovi ideali po slovensko imenujejo — korita). Lepo nam vedo povedati tudi to, kako potrebna je demokracija in svoboda, poudarjajo pa, da v danem položaju ne morejo biti zanj, ker se boje, da se jim ne zgodi kaj neprijetnega, če bi ljudstvo záres prišlo po svobodi do svojih pravic. Pravijo, da bi bilo res potrebno, da ostane nekaj več davčnega denarja tudi v Sloveniji, ker so tudi oni prišli do prepričanja, da Slovenija ne more vse večne čase delati samo za druge. Seveda mislijo, da bi se to moglo uresničiti le tedaj, če bi zopet oni prišli do oblasti.

To je kratka vsebina te okrožnice. Poznamo te tiče, ki spreminjajo svojo barvo, kakor pač nanese politični položaj. V opoziciji so za svobodo, demokracijo in koristi Slovenije. Na vladi pa proti demokraciji, proti ljudski volji in proti koristim Slovenije.

Nas zavednih somišljenikov kmečko-delavskega gibanja tudi njihova sedanja sprememba ne zmoti. Vemo, kaj hočemo in trdno bomo vztrajali v boju za svoje narodne, državljanske in človeške pravice.

P. R.

Pravi se je oglasil.

„Kmetijski list“ z dne 3. novembra piše v sestavku „Socialne krivice na vasi“ naslednje: „Odkar je naše združništvo zadalo smerten udarec vaškim oderuhom, smo upali, da se bo vaški človek naglo povzpел do vseh svojih pravic. Razvoj dogodkov pa je v marsičem hotel drugače. Ko se je vas iznebila fevdalnega gospoda, grofa in graščaka in ko je odstranila oderuhe, so se pojavili spet gospodje, ki so se v drugem imenu začeli boriti za posvetno, gospodarsko in kulturno oblast na vasi.“

Gospod urednik „Kmetijskega lista“ je v naglici pozabil, da je ta gospoda, ki na vasi nima česa iskati, odkar se je zatekla v JNS, v njegovi najbližji okolici.

Braniti moramo, kar je naše.

(Dopis iz mariborske okolice.)

Na večkratno vabilo sem obiskala neko kmetijo, ki leži na precej oddaljenem griču. Čeravno je tam okrog več kmetij, vendar še do danes nimajo poštene ceste. Banovina je sicer začela nekaj graditi, a je delo po kratkem času prekinila in pustila pot še v slabšem stanju kakor je bila prej. Vprašala sem zakaj in dobila odgovor: ni denarja!

Žalosten je bil pogled na viničarje, ki so spravljali letino po zanemarjenih stezah. Razveselilo pa me je, ko sem videla, kako skrbi tudi naš najrevnejši kmet za red in snago. Stanovanjske hiše, kleti in hlevi so bili tako čisti, kakor najdemo prav redko celo v mestnih hišah. Spomnila sem se, da sem že večkrat slišala od ljudi iz južnih krajev opazke, češ, da smo Slovenci bogati in da zato lahko plačujemo. Kadar bomo hodili raztrgani in bosí, tedaj bomo šele spoznali, kaj je revščina. Jaz pa pravim drugače. Slovenski kmetije in delavci niso bogati, ampak delavni in skrbni. Ne hodijo okrog raztrgani in zamazani, ker skrbijo za snago in si obleko raje za-

šijejo. Tudi če jim primanjkuje najpobnejšega, skrbe za red in snago. Ko sem se vozila po Srbiji, sem videla lepa in rodovitna polja.

Kmečki sin iz Gorenjske nam piše...

Ni dolgo od tega, ko sem imel na Hrvatskem neke opravke. Že prej sem vedel, da so tam politične razmere drugačne kot pri nas, vendar sem se začudil tako velikemu razločku kakršnega sem v tem kratkem času svojega bivanja med Hrvati opazil.

Hrvati so bili v svojem boju za narodno svobodo strnjeni in so še danes. Izdajalcev, ki bi tajili svojo hrvatsko narodnost, tam ni dobiti, če odštejemo nekaj izjem, ki dobivajo zato dobre plače iz Belgrada. Hrbtenica narodnega gibanja so kmetje s svojo politično organizacijo „Hrvatsko kmečko stranko“. Gospodarsko so kmetje povezani v zadrugi „Gospodarski Slogi“, ki je do danes opravila še veliko delo za gospodarsko osamosvojitvev hrvatskega kmeta.

Če primerjam nas Slovence s Hrvati, vidimo, da smo razcepljeni v dosti strank in skupin, med katerimi igrajo vidno vlogo celo take, ki se javno razglašajo kot neslovenske, ker ne priznajo slovenskega naroda, ampak poznajo le slovensko pleme. Vodilno načelo teh slovenskih strank je lasten žep, medtem ko so jim ljudske koristi deveta skrb. Žal je tudi precejšnje število slovenskih kmetov tako zaslepljenih, da pričakujejo rešitve od takih pokvarjencev, a ne da bi zaupali vase in se organizirali po zgledu Hrvatov.

Naj samo pomislijo naši kmetje, kako malo ali skoraj nič so soodločali pri naši narodni in državni politiki in to kljub temu, da so vse stranke razglašale, da je kmet steber države. Hrvati so imeli svojo kmečko stranko že od leta 1904., pri nas pa je jara gospoda kmeta zmerom zapeljala, ker ji je bil kmet le sredstvo za dosego oblasti. To se je moglo zgoditi le zaradi politične nezavednosti slovenskega kmeta, ker na Hrvatskem je kaj takega nemogoče. Hrvatski kmetje takoj odstranijo iz svojih vrst vso tisto gospodo, ki ne misli in dela tako kakor hočejo kmetje.

Zadnji čas je, da se prebudi tudi slovenski kmet in spozna, kje je njegovo mesto.

Janez.

Manufaktura in moda

Šentjunc Gabrijel
CELJE, Glavni trg 9

Otvorjen je popolnoma preurejen in povečan

Trgovski dom

Sternecki
Celje

Zato pridite in oglejte si ogromno zalogo manufakture, konfekcije, čevljev in galanterije, ker so prav v ta namen

znížane cene!

Izdaja konzorcij, ki ga predstavlja Dovč Ivan, kmetovalec iz Šmartnega ob Savi. — Urejuje in za uredništvo odgovarja Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14/L. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

„Tesla žarnice“

prva domača, sveti čisto, je trpežna, porabi malo toka in je poceni. Dobi se pri tvrdki

Karl Loibner Telefon 120
Kralja Petra c. 17 - pri „Zvoncu“

SUKNO za modo in šport,
ODEJE iz lastne tovarne in vso manufakturno nudi po zelo solidnih cenah

Fr. Dobovičnik
C e l j e
Gospodarska ulica

Karol Pajk

Celje, Glavni trg št. 2
telefon št. 298

Specialna trgovina moškega perila in modnega blaga
Velika izbira! Cene nizke!

Kdor je kdajkoli zatajil demokracijo, ne spada v naše vrste!

Knjigarna, trgovina papirja umetnin in muzikalij

Franc Leskovšek
CELJE - Glavni trg šte. 9

Telefon 94 Račun poštne hranilnice 16.149

Na drobno! Na debelo!

Moderne tkanine

za damske obleke, plašče, kostume nudi v veliki izbiri

M. Pšeničnik
MANUFAKTURNA IN MODNA TRGOVINA
Celje

Zahtevajte pri urarjih le

JUNG HANS

ure, ker so prvovrstne!

Karol Florjančič - Celje

Telefon 74

Cankarjeva c. št. 2

Zaloga elektromotorjev, dinam, števec, žarnic, izoliranih cevi, likalnikov, kuhinjskih aparatov, izolatorjev, žic, armatur, svetilk, lestencev, nočnih svetilk, ventilatorjev, zvoncev, telefonov, vsakovrstnega elektromateriala, radioaparatorov in radiomateriala

„FENIX“

Tvornica usnjatih izdelkov: Kovčegi, aktovke, damske torbice, denarnice, pasi za gasilce, vzorčni kovčegi itd.

Tvornica zemeljskih, kemičnih, oljnatih in lakastih barv, firneža, lakov, steklarskega kleja itd.

Franc Čuk, Celje

Zagreško skladišče manufakture

Celje, Glavni trg 10

je edina in prva trgovina take vrste v Celju in prodaja vse blago po strogo tovarniških cenah

Nova trgovina! Sveže blago! Tovarniške cene!